

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2717

Vragen van het lid **Ceder** (ChristenUnie) aan de Staatssecretarissen van Justitie en Veiligheid en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *het gelijktrekken van de regels voor jeugdstrafzittingen binnen het Koninkrijk der Nederlanden* (ingezonden 22 mei 2025).

Antwoord van Staatssecretaris **Struycken** (Justitie en Veiligheid), mede namens de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 11 juli 2025). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 2433

Vraag 1

Bent u bekend met het feit dat jeugdstrafzaken in Europees Nederland tegen minderjarigen tot 18 jaar standaard achter gesloten deuren worden behandeld, conform artikel 495b van het Wetboek van Strafvordering (Sv)?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Klopt het dat op de BES-eilanden, alsmede in andere Caribische delen van het Koninkrijk zoals Curaçao, in beginsel een openbare strafzitting geldt voor jongeren vanaf 16 jaar (onder andere artikel 488 Sv BES)? Zo ja, wat is de juridische en praktische onderbouwing voor dit verschil?

Antwoord 2

Dat klopt. Belangrijk is om hierbij op te merken dat als uitgangspunt wordt genomen de leeftijd op het tijdstip waarop de vervolging tegen de verdachte is aangevangen. Het kan dus zo zijn dat voor een verdachte van 17 jaar, tegen wie de vervolging is aangevangen op het moment dat hij of zij nog geen 16 jaar was, als uitgangspunt geldt dat de zitting niet openbaar is. Wat betreft de eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hierna: BES-eilanden) is de achtergrond van artikel 488 Sv BES gebaseerd op het rapport van de commissie Anneveldt.¹ Deze commissie is ingesteld in 1979 om een herziening van het Nederlandse jeugdstrafrecht te onderzoeken. De commissie overwoog of de destijds bestaande bepaling die voorschreef dat het rechtsgeding in jeugdstrafzaken in principe niet openbaar zou plaatsvinden,

¹ Kamerstukken II, 1989–1990, 21 327, nr. 3.

diende te worden gehandhaafd.² De commissie kwam destijds tot de conclusie dat dit wel zo was voor 12- tot 16-jarigen, maar niet voor 16- tot 18-jarigen. De commissie erkende dat een niet-openbare behandeling kan worden gerechtvaardigd vanuit de beschermingsgedachte en de pedagogische doelstelling en er eveneens indirect toe kan dienen het privéleven van de familie waartoe de jeugdige behoort, te beschermen. De commissie oordeelde dat een kind tot 16 jaar nog zozeer betrokken is bij dat gezin dat voor de bescherming van dat gezin een niet-openbare behandeling de voorkeur verdient. Voor de 16- tot 18-jarigen gold volgens de commissie echter dat de voordelen van openbaarheid (zoals de mogelijkheid tot controle op het functioneren van het openbaar ministerie en de rechter) zwaarder lijken te wegen dan de nadelen.³

Gelet op de huidige tekst en plek van artikel 495b Sv is de commissie Anneveldt niet gevolgd wat betreft de Nederlandse wetgeving. Dit blijkt uit het gegeven dat het artikel is geplaatst onder de afdeling die ziet op «Strafvordering in zaken betreffende personen die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt».⁴ Wat betreft artikel 488 Sv BES is wel aansluiting gezocht bij de commissie Anneveldt. Dit verschil hangt samen met het feit dat de regeling die uitgaat van de openbaarheid van zittingen voor jeugdigen van 16 jaar en ouder oorspronkelijk afkomstig is uit het Wetboek van Strafvordering van de Nederlandse Antillen.⁵ Bij de omvorming van dit wetboek in 2010 in het kader van de staatkundige hervormingen tot het Wetboek van Strafvordering BES is de op dat moment bestaande regeling behouden.

Voor de autonome landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden (Curaçao, Aruba en Sint-Maarten, hierna: CAS-landen) geldt dezelfde leeftijdsgrens als op de BES-eilanden als het gaat om de openbaarheid van zittingen. De CAS-landen zijn zelf verantwoordelijk voor de regelgeving op dit terrein en kunnen dus zelf de leeftijdsgrens bepalen.

De CAS-landen hebben gewerkt aan de herziening van het Wetboek van Strafvordering waarbij door een gezamenlijke commissie is geschreven aan een wetboek dat voor alle drie de landen zou kunnen gelden. De leeftijds-grens van 16 jaren wordt hier opnieuw gehanteerd. Wel is hierin expliciet de mogelijkheid opgenomen om het rechtsgeding dat in principe in het openbaar moet plaatsvinden, geheel of gedeeltelijk achter gesloten deuren te houden. De voorstellen voor een nieuw Wetboek van Strafvordering in de CAS-landen bevinden zich momenteel in verschillende stadia van goedkeuring, bekrachtiging en uitvoering.

Vraag 3

Acht u het wenselijk dat jongeren van 16 en 17 jaar, die juridisch als minderjarig worden beschouwd en vaak nog volop in ontwikkeling zijn, in delen van het Koninkrijk wel publiekelijk terecht kunnen staan, terwijl zij in Europees Nederland beschermd worden door besloten zittingen?

Antwoord 3

Voor een antwoord op deze vraag wil ik de uitkomsten betrekken van een onderzoek dat het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Datacentrum (WODC) onlangs op mijn verzoek is gestart naar de werking van het jeugdstrafrecht op de BES-eilanden. Dit onderzoek richt zich op het in kaart brengen van juridische en organisatorische knelpunten van het jeugdstrafrecht BES en beoordeelt in hoeverre het huidige wettelijke kader aansluit bij de pedagogische en resocialiserende doelstellingen van een uitvoerbare strafrechtspleging voor jeugdigen. Daarnaast beoogt het onderzoek aanbevelingen te formuleren voor mogelijke aanpassingen in wetgeving en uitvoering, met als doel de effectiviteit en uitvoerbaarheid van het jeugdstrafrecht BES te versterken. De resultaten van dit onderzoek zijn naar verwachting medio 2026 beschikbaar, waarna ik uw Kamer daarover zal informeren.

² Artikel 500f van het Wetboek van Strafvordering (oud).

³ Commissie Anneveldt, *Sanctierecht voor jeugdigen. Rapport van de Commissie Herziening Strafrecht voor Jeugdigen*, Den Haag: Staatsuitgeverij 1982, p. 30–31.

⁴ Vierde Boek, Titel II, Tweede afdeling van het Wetboek van Strafvordering.

⁵ Ontwerp van een nieuwe Wetboek van Strafvordering, Staten der Nederlandse Antillen, Zitting 1987–1988, memorie van toelichting, p. 138 e.v.

Zoals ik heb aangegeven in antwoord op vraag 2, zijn de CAS-landen autonome landen binnen het Koninkrijk der Nederlanden en zelf verantwoordelijk voor hun wetgeving ten aanzien van dit onderwerp. Het is niet aan mij om daar over te oordelen.

Vraag 4

Hoe verhoudt dit verschil zich volgens u tot het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK), dat stelt dat alle kinderen onder de 18 jaar recht hebben op bescherming van hun privacy in het strafproces?

Antwoord 4

Op 11 januari 2008 heeft de Hoge Raad zich in een specifieke zaak uitgelaten over de vraag of sprake was van strijdigheid met artikel 40 van het IVRK dat gaat over de bescherming van kinderen binnen het strafproces (ECLI:NL:HR:2008:BB4130). Deze zaak speelde zich af op Aruba. De verdachte had op het tijdstip waarop de vervolging was aangevangen de leeftijd van 16 jaar bereikt. De zitting van deze verdachte is daarom in de openbaarheid behandeld. Het in deze zaak toepasselijke artikel 488 Wetboek van Strafvordering van de Nederlandse Antillen (hierna: Sv NA) houdt in dat het rechtsgeding in het openbaar wordt behandeld, tenzij de verdachte of diens medeverdachten op het tijdstip waarop de vervolging tegen hen is aangevangen de leeftijd van zestien jaren nog niet hebben bereikt.

De Hoge Raad heeft geoordeeld dat er geen sprake was van strijdigheid met artikel 40 van het IVRK. De Hoge Raad oordeelde dat de in artikel 488 Sv NA opgenomen grond voor het niet in het openbaar behandelen van het rechtsgeding hier niet van toepassing was. Bij dit oordeel is opgemerkt dat het proces-verbaal van de terechtzitting van het Hof niet inhoudt dat door of namens de verdachte is verzocht om een niet-openbare behandeling van de zaak dan wel dat aldaar beroep is gedaan op genoemde verdragsbepaling.

Vraag 5

Kunt u aangeven of – en hoe – in de huidige situatie rekening wordt gehouden met kwetsbare jongeren met bijvoorbeeld een licht verstandelijke beperking, die extra risico lopen op stigmatisering en psychische schade bij openbare zittingen?

Antwoord 5

Op de BES-eilanden bestaat de mogelijkheid om een zaak die in de openbaarheid zal worden behandeld toch achter gesloten deuren te behandelen. De verdachte, zijn/haar advocaat, of het openbaar ministerie kan daar om verzoeken (artikel 309, eerste lid, Sv BES). De rechter zal daar per zaak over oordelen. Ook kan de rechter daartoe ambtshalve overgaan. Over hoe vaak en in welke zaken dat gebeurt, heb ik geen gegevens beschikbaar. Zoals aangegeven in het antwoord op vraag 3, wordt in het kader van het WODC-onderzoek naar de werking van het jeugdstrafrecht BES nagegaan in hoeverre het huidige wettelijke kader aansluit bij de pedagogische en resocialiserende doelstellingen van een uitvoerbare strafrechtspleging voor jeugdigen.

Vraag 6

Zou u het wenselijk vinden als er meer uniformiteit zou zijn binnen het koninkrijk op het gebied van beslotenheid van jeugdstafzittingen tot 18 jaar? Waarom wel of waarom niet?

Vraag 6

Zou u het wenselijk vinden als er meer uniformiteit zou zijn binnen het koninkrijk op het gebied van beslotenheid van jeugdstafzittingen tot 18 jaar? Waarom wel of waarom niet?

Antwoord 7

Ik verwijs naar het antwoord op vraag 6, waarin ik aangeef eerst de uitkomsten van het WODC-onderzoek met betrekking tot de situatie op de BES-eilanden af te willen wachten. Afhankelijk van de resultaten van het WODC-onderzoek voor de BES-eilanden en mijn reactie daarop ben ik, indien gewenst en gevraagd door de autonome landen, bereid het gesprek te voeren

over een uniforme norm op het gebied van de beslotenheid van jeugdstrafzittingen binnen het Koninkrijk der Nederlanden.

Vraag 8

Bent u bereid om – in samenwerking met de landen en de ketenpartners – te verkennen hoe dit onderwerp op korte termijn gezamenlijk kan worden opgepakt, zodat jeugdigen binnen het gehele Koninkrijk kunnen rekenen op gelijke bescherming? Zo ja, op welke termijn en wijze wilt u dit aanpakken?

Antwoord 8

Ik verwijs hiervoor naar het antwoord op de vorige vraag.